

DET TEOLOGISKE
MENIGHETSAKADEMIET

Folkekirken – mulighetenes kirke

Foredrag på konferansen «Muligheter i folkekirken»
Stavanger 22. november 2013

Harald Hegstad

25.11.2013

DET TEOLOGISKE
MENIGHETSAKADEMIET

Menighetsutvikling i Stavanger bispedømme

- «Å selge sand i Sahara»?
- Et bispedømme med mye aktivt kristenliv
- Kjerneområde for bedehusbevegelsen
- Vitalt menighetsliv
- Åpen for internasjonale impulser
- Vilje til å satse på nye arbeidsformer
- Vekt på frivillighet og fellesskap
- Men: Også tendenser i andre retninger
- Men: Når noe blomstrer, kan man da overse noe annet?

25.11.2013

Tid for menighetsutvikling?

”Sammen vil vi...

drive menighetsutvikling preget av fornyet
gudstjenestefeiring, trosopplæring og diakoni”

(Visjonsdokument for Den norske kirke 2009-2014)

3

Hva er menighetsutvikling?

Forsøk på en definisjon

Menighetsutvikling er et målrettet arbeid for å sette
menigheten bedre i stand til å være det den er kalt til å
være, og å gjøre det den er kalt til å gjøre.

4

Menighetsutvikling – hvorfor nå?

- En levende kirke er en kirke i bevegelse og endring – fordi gudsriket ennå ikke er kommet
- Endret situasjon for kirken, og situasjonen endrer seg stadig raskere enn noen gang
- Stort arbeid med kirkeordning og reformer: Men hva med innholdssiden i virksomheten?
- Vi trenger samlet perspektiv på gudstjenestereform, trosopplæring, diakoni, kirkemusikk...
- Arbeid for menighetsplanting og nye menighetsformer – men hva med de eksisterende «vanlige» lokalmenighetene?

25.11.2013

Menighetsutvikling...

- Innebærer et totalperspektiv på menighetens virksomhet
- Betyr ikke at man skal gjøre mer (kanskje heller mindre), men at man skal være bevisst på hva man gjør, hvorfor man gjør det og hvordan man gjør det
- Kan drives gjennom avgrensede prosesser eller prosjekter, og som et kontinuerlig perspektiv på virksomheten

25.11.2013

Menighetsutvikling...

- Drives ikke bare gjennom raske tekniske løsninger, men gjennom arbeid med hvem vi er, hvor vi er, hva vi er kalt til
- En åndelig prosess
- En åpen prosess
- Må ta hensyn til menighetens særpreg
  - At vi er kirke – ikke hvilken som helst organisasjon
  - At vi er en kirke med spesielle særtrekk – i en bestemt sammenheng

7

Å være kirke: samlet og sendt

- Menigheten er et fellesskap av mennesker, kalt sammen av Jesus Kristus
  - Gudstjenesten som sentrum i menighetens liv – og sentral i menighetsutvikling
  - Vi er kirke sammen: Menighetsutvikling som fellesskapsutvikling
- Kirken er ikke til for seg selv, men er sendt til verden (misjon) til tjeneste for mennesker og skaperverk (diakoni)
  - Menighetsutvikling handler om løsningen av kirkens oppdrag
- Kirken er underveis – den lever i spenningen mellom det vi er gitt og det som ennå ikke er kommet

Å være menighet i fem dimensjoner

- Ved tro
- I verden
- I fellesskap
- Med deltakelse
- I endring/bevegelse

9

Den norske kirke: En kompleks størrelse

- Offentlig størrelse og organisasjon preget av frivillighet
- Ansatteorganisasjon og medlemsorganisasjon
- Aktive og mindre aktive
- Medlemmer som i større eller mindre grad deler kirkens tro
- Hvordan utvikle *hele* kirken, ikke bare en del av den?

10

Hva er vårt særlige kall?

- «En bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke»
- Ikke en frikirke, men en folkekirke
- Ikke en nyetablering, men en kirke med historie og tradisjon
- Landsdekkende: Organisert som geografiske sokn
- Hva betyr det å forkynne evangeliet som den kirke vi er, i vår situasjon her og nå?

25.11.2013

En folkekirke – med sammensatt medlemsmasse

- Folkekirken omfatter ikke lenger alle
  - Stavanger bispedømme 2012: 76,1% av befolkningen
- Medlemmer med ulikt forhold til kirkens tro
- Medlemmer med ulikt aktivitetsnivå
- «Kjernemenighet» og «folkekirkemenighet»
- «Gudstjenestemenighet» og «ritualmenighet»
- Gammel debatt: Hvor går grensene for «menigheten»? Hvem er utenfor og innenfor?
- Mindre opptatthet av indre grenser, mer av sentrum og retningen mot sentrum

25.11.2013

Menighetsutvikling i folkekirken

- Fra to-spor-tenkning til enhetlig strategi
- Dynamikken i forholdet mellom menighetskjerne og bredden blant medlemmene må settes i spill
- Erfaringer fra trosopplæringsreformen

- Hvordan kan vi bekrefte menneskers forhold til kirken samtidig som vi utfordrer dem?
- Hvordan bevare pietismens styrker og samtidig overvinne dens svakheter?

25.11.2013

Kirke på stedet

- Å være kirke for alle som ønsker å høre til
  - Er vi mer kirke for noen enn for andre?
  - Mennesker i ulike livssituasjoner
  - Er vi bare en kirke for de «norske»?
- Å være kirke for lokalsamfunnet
  - «Hvilken forskjell hadde det gjort hvis menigheten ikke fantes?»
  - Verken tviholde på gamle posisjoner eller trekke seg tilbake fordi kirken ikke lenger omfatter alle
- Selv om kirken er lokal, må den ikke glemme at den har del i et ansvar som er verdensvidt

25.11.2013

Litteratur

- Erling Birkedal, Harald Hegstad og Turid Skorpe Lannem (red.): *Sammen i forandring. Refleksjoner om menighetsutvikling i folkekirken*, Oslo: IKO-forlaget 2011.
- Erling Birkedal, Harald Hegstad og Turid Skorpe Lannem (red.): *Menighetsutvikling i folkekirken. Erfaringer og muligheter*, Oslo: IKO-forlaget 2012.
- Harald Hegstad: *Den virkelige kirke. Bidrag til ekklesiologien*, Trondheim: Tapir akademisk forlag 2009.
- Harald Hegstad: «Folkekirken som fellesskap. Trenger vi en ny folkekirketeologi?» *Ung Teologi* 45/2012 h. 1, s. 8-19.